

ASPECTE SOCIOCULTURALE ALE *LOCUIŢEI* ÎN PROVERBELE ROMÂNEŞTI

Valeria BUGA, studentă,

Facultatea de Litere,

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălţi

Conducător ştiinţific: **Viorica POPA, dr., conf. univ.**

Résumé: *Les champs sont d'abord, des modalités de classification des mots d'une langue à une certaine étape d'existence pour exprimer un principe de la segmentation du vocabulaire. Le champs lexico-sémantique s'occupe de l'étude des dénominations de la même classe. Cette étude est déterminée par la géographie linguistique est par l'onomasiologie.*

Mots-clés: *champs lexico-sémantique, conotation, dénotation, lexème, archilexème.*

Câmpul lexico-semantic al locuinţei. Câmpurile sunt, mai întâi de toate, modalităţi de clasificare a cuvintelor dintr-o limbă la o anumită etapă de existenţă pentru a reda un principiu al segmentării vocabularului limbii date. Câmpul lexico-semantic se ocupă de studiul denumirilor înrudite, studiu determinat prin geografia lingvistică şi prin onomasiologie.

Analizând sensurile conotative şi denotative ale cuvântului *locuinţă*, am identificat următoarele lexeme care pot fi reunite într-un câmp, având, la rândul lor, principalele seme comune, următoarele: „loc construit/ amenajat” + „pentru a fi locuit (într-o manieră oarecare)”. Central rămâne a fi semul „pentru a fi locuit (într-o manieră oarecare)”, „de către oameni”, având ca arhilexem, precum am demonstrat mai sus „locuinţa”. Astfel, lexemele *locuinţă*, *imobil*, *casă* pot fi interpretate ca arhilexeme, fiindcă termenii lor definatorii sunt comune pentru toate cuvintele din câmpul respectiv, iar semele definatorii pentru clădire şi construcţie sunt comune tuturor termenilor care desemnează „construcţii”.

Semelor principale li se alătură altele variabile prin combinarea şi opoziţia căroră rezultă trăsăturile sistemului dat. Astfel „semul /destinaţia (locuinţei)/ are mai multe valori care permit delimitarea în sens strict a inventarului din câmpul denumirilor locuinţei (prin SL cercetătoarea A. Bidu-Vrâncanu desemnează denumirile locuinţei). Semul /destinată oamenilor/ are două valori: /destinaţie primară (locuinţa) şi /destinaţia secundară (locuinţa)/ (sem care ar putea fi formulat şi binar).” [*ibidem*: 128] Alte seme pentru caracterizarea câmpului sunt „durata utilizării (locuinţei)” cu două valori „locuinţă stabilă” versus „locuinţă non-stabilă” sau „temporară”; „mărimea (locuinţei)” cu valorile „mare” şi „normală” sau „mică”; „modalitatea” sau „maniera (construcţiei)” cu două valori principale „obişnuită” şi „neobişnuită” sau „specifică”. Cea din urmă având şi mai multe aspecte cum ar fi „construcţie medievală (cu anumite particularităţi)”, „(construcţie) elegantă cu alte particularităţi”, „alte maniere”. Prin semnul materialelor putem pune în opoziţie termenii: bloc, casă, vilă, imobil clasei termenilor alcătuiţi din termenii: baracă, co-

libă, cort. Prin semele „locuință primară și stabilă” opunem clasele termenilor compusă din: locuință, casă, domiciliu și cea alcătuită din: hotel, motel, cămin, internat. La fel semele „mare” și „mic” au o capacitate distinctivă izolată făcând ca termenii: *căsuță, căscioară, căsulia* să se opună direct termenilor: *căsoaie, bloc, castel, palat*. Această valoare este într-o măsură sau alta variabilă. După cum am putut observa opozițiile create între semele secundare se stabilesc doar între clasele de termeni. Relațiile dintre termenii câmpului presupun și alte opoziții prin semul: „materiale” care pot fi obișnuite (lemn, stof, pânză, pământ, paie, gheață, zăpadă alte materiale) și neobișnuite. Acestea se desprind din articolul lexicografic prezentat pentru construcție. Unii termeni, precum *gospodărie, proprietate, reședință* nu au fost incluși pentru că depășesc interpretarea semantică a „locuinței”.

Paremiologia cuvântului locuință. Proverbele potrivite corect situațiilor într-un mediu de comunicare adecvat pot fi săgeți aruncate în aer. În cadrul proverbelor românești selectate apare *casa* drept *construcție tradițională a poporului*, care intrând în legătură cu alte realități a generat sensuri deosebite.

Calitățile și viciile umane își au un loc bine determinat în cadrul proverbelor în componența cărora apare lexemul *casă*. Nu puține sunt situațiile unde figurile de stil joacă un loc important în evidențierea sensului proverbului.

Prin hiperbolizarea proverbului: „În casele zgârcitului nici șoarecii nu se duc” sunt caracterizați oamenii despre care spunem că nu le deschide nimeni ușa, deoarece nici vietățile nu sunt atrase de o astfel de locuință unde stăpânul ascunde și păzește totul.

Hiperbolizarea, dar deja a lenei și lipsei de înțelegere a lucrurilor o putem sesiza și în proverbul „Vede arzând pe el casa și-i lene ca să iasă”.

Comportamentul arogant și lipsit de scrupule al unei persoane poate fi arătat prin următorul proverb „Primiți-mă în casă, până ce veți găsi alta”.

De multe ori utilizarea proverbului are nuanță depreciativă în caracterizarea trăsăturilor umane, pentru persoanele care au grijă de interesele lor nesemnificative în timp ce grija tuturor e acoperită de lucruri importante: „Arde casa și șoarecii își iau casa”. Trăsăturile umane devin mai semnificative în aceste proverbe, fie că sunt comparate cu elemente ale locuinței sau pur și simplu sunt descrise unele acțiuni desfășurate în acest spațiu: „Spune la minciuni de fug prin casă” utilizăm acest proverb pentru a face o aluzie la persoanele a căror mod de viață a devenit o minciună, fiind înconjurat de acestea, neputând comunica altfel.

Proverbul următor subliniază opoziția dintre calitățile fizice și cele morale: „Nimeni nu întreabă de casa frumosului, ci de casa vrednicului”, fiind astfel cunoscută și populară persoana care este pricepută nu cea cu arătare frumoasă.

Calitățile oamenilor în situații de pericol rămân a fi totuși umane. Afirmăție demonstrată prin: „La casa aprinsă și vecinul vrăjmaș aleargă să o stingă” apariția unui pericol comun pentru doi oameni care se dușmănesc îi face să își unească forțele pentru a învinge circumstanțe.

Unele proverbe demonstrează cum este firea adevărată a omului: „De hoțul din casă nu te poți păzi. Omul de hoțul din casă nu se poate feri. Tâlharul din casă

nu-l vezi niciodată”. Proverbul arată că, de obicei, în familie/organizații sunt văzuți dușmanii din afară și nicidecum cei din interior care cel mai des sunt cei care te fură mai ușor și mai mult. Această fire umană arată cum omul este circumspect față de străini și nu de apropiați.

Alte trăsături fie ele valori sau vicii sunt evidențiate în următoarele proverbe:

- „Mie-mi arde casa și el își pârlște băta” – caracteristică făcută unor oameni ne-simțțiți, care caută doar să profite în urma unor situații în care ar trebui să ajută.
- „Musafirul obraznic scoate gazda din casă” – unii oaspeți având un comportament obraznic sfidează prin faptele și vorbele lor. Observațiile pe care gazda este nevoită să le facă de cele mai multe ori nu au nici un efect.
- „Acela strigă căruia îi arde casa” – păgubașul are dreptul să ceară ajutor, să vocifereze. Aceasta relevând și atitudinea celorlalți față de persoana care are de suferit, fiindu-i înțeleasă durerea și acțiunile pe care le întreprinde sau o persoană este activă în timp ce alta este destul de pasivă.
- „Ardă casa mea, dar ardă și a vecinului!” – ceea ce i se întâmplă mie fiind tragic, să i se întâmple și altuia, deoarece doar în așa mod mi se pare mai puțin grav. Proverbul fiind o replică răutăcioasă generată de natura umană prin care bucuria de nenorocirea altuia este mai mare decât întristarea de nenorocirea proprie.
- „A scoate gunoiul din casă” – a divulga lumii străine ce se întâmplă în propria casă mai ales ce ține de situațiile tensionate negativ. Utilizarea este generată de o constantă a incorectitudinii comportamentale a cuiva din casă făcând public informații confidențiale.
- „A-și avea casa sub cușmă/ sub căciulă” – a fi foarte sărac și lipsit de un loc de trai decent. Proverbul este utilizat mai mult cu ironie decât cu consolare pentru a arăta o persoană a cărei nivel de trai este minim, de nevoi, fără a avea o locuință permanentă.
- „Câinele toată iarna își face casă, iar vara se duce la umbră” – caracterizează persoanele care nu trăiesc cu grija zilei de mâine, ci cu prezentul.
- „Când arde casa vecinului, ud-o și pe a ta” – demonstrează cât de prevăzători trebuie să fie oamenii pentru că nenorocirile celor din jur de multe ori ne pot afecta și pe noi. Proverbul poate fi dat ca sfat unei persoane aflată sub incidența unei neplăceri.
- „Celui cu meserii multe casa îi este fără curte” – poate condamna lipsa spiritului gospodăresc a propriei locuințe din două motive. Primul fiind lipsa de timp din cauza suprasolicitării și cea de-a doua necunoașterea bine nici a uneia din meserii.
- „Dă foc casei ca să ardă șoarecii” – caracterizează persoanele care se luptă cu dușmanii dar au de pățimit din aceasta mai mult, chiar fără anumite câștiguri însemnate.

Dreptul de stăpân al locuinței pe care o ai este reflectată în proverbul: „Tot omul e împărat/ domn în casa lui” utilizat anume pentru a demonstra dreptul cuiva la anumite acțiuni sau chiar pentru a reclama anumite drepturi personale. Aici casa sugerează puterea pe care fiecare o are asupra propriei locuințe, familii și nu numai. Însă decăderea din aceste drepturi o putem sesiza în proverbul: „A fost stăpânul

casei¹ și a ajuns proptea”, adică a decădea din rolul pe care îl ai în familie, gospodărie. O persoană care și-a pierdut nu doar statutul în cadrul familiei dar și influența, puterea, rolul său de sprijin nefiind atât de semnificativ.

Locul alegerii este și el destul de important, nu în zadar credința populară „loc rău” relevă acest fapt. Vecinii joacă și ei un rol important în viața pe care urmează să o aibă de exemplu o tânără familie. De aceea vom spune: „Să cumperi vecinii întâi, apoi casa” ceea ce reperează prioritățile pentru anumite lucruri unde anturajul are rolul prioritar. Lucru îndreptățit prin următorul fapt: casa poate fi reparată, iar vecinii nu pot fi schimbați. Starea de aflare a locuinței este reflectată și ea: „Urmele stăpânului – economia casei”. Astfel, îngrijirea casei este pe seama stăpânului, iar cele îngrijite arată vrednicia lui mai mult, decât cele lăsate de izbeliște.

Proverbele devin și avertizări indirecte în cazurile folosirii lor la locul și timpul potrivit. Așa precum „Șarpele de casă mult venin lasă” poate avertiza persoanele care nu sunt precaute și permit prea multă transparentă în zona intimă, fiindcă persoanele apropiate pot fi uneori mai periculoase decât cele necunoscute. Tot astfel proverbul: „Când casa ta are sete, nu vărsa apa pe drumuri” avertizează persoanele care nu înțeleg care le sunt nevoile și posibilitățile pentru a nu fi risipitori. O avertizare pentru persoanele care fac cheltuieli mult mai mari decât câștigul pe care îl au și astfel pot fi ruinați poate fi dat în felul următor: „Cine cheltuiește peste ceea ce câștigă n-are-n casă mămăligă”. Avertisment pentru cei care nu prea se îngrijesc de rezerve poate fi cu o nuanță prietenească: „Goliciunea te vâra în casă, da foamea te scoate.” Nu mai puțin elocvent este și proverbul: „Îi dai voie în casă și el se suie pe masă” fiind o avertizare pentru persoanele care sunt prea credule și sunt folosite de cei obraznici. Deseori caracterizează situațiile în care experiența de colaborare nu a fost una plăcută. Aceeași situație poate fi caracterizată și astfel: „Îl primești în casă – te fură, îl dai afară – te înjură”, unde personale sunt lipsite de cumsecădenie indiferent de atitudinea noastră bună față de ele.

Pe lângă avertismente, proverbele din această arie redau și nuanța de sfat. Astfel: „Cina și casa mică face casa mare” poate fi un sfat pentru cei care nu știu cum să economisească, fiindcă un trai modest dus în prezent aduce bunăstare pe viitor. Întrebuițând proverbul: „Câinele bătrân să păzești din casa ta să nu gonești” putem da un astfel de sfat celor care trebuie să aibă grijă de persoanele care i-au fost alături toată viața în anumite circumstanțe. Nu mai puțin importantă este grija și de spațiul privat: „Închide-ți ușa casei, până nu ți-a golit-o hoțul”. Astfel, spațiul privat trebuie să fie păzit bine de oamenii care doresc să intre cu un oarecare scop în el. Locuința, conform proverbului dat, nu trebuie să fie deschisă pentru toată lumea dintr-un motiv sau altul.

Relațiile din familie sunt ilustrate în proverbele românești prin sublinierea trăsăturilor, valorilor, dar și a neajunsurilor care sunt întâlnite. Deseori, anume femeia este cea cu rolul de protectoare a locuinței, având grijă și fiind însăși casa, dar și rolul bărbatului devine unul importat anume ca stăpânul familiei, dar nu dominatorul ei. Trăsăturile femeii sunt semnificative anume prin sugestivitatea proverbelor:

¹ *Stâlpul casei* – capul familiei.

„Femeia e plug de aur la casa omului” subliniază valoarea femeii într-o locuință, fiind făcută această aluzie metaforică la „plugul de aur”. Vrednicia femeii fiind ca productivitatea plugului, prețuită cu aurul și văzută în familiile frumoase. De multe ori femeia înțeapă este cea care edifică o casă: „Femeia înțeapă își zidește casa”. Proverbul caracterizează atât situațiile de succes cât și cele de insucces în formarea unei familii. Alte trăsături precum hărnicia și dibăcia sunt semnificative: „Femeia harnică ține casa cu fusul. Femeia harnică ține casa cu acul”, deoarece acestea țin o gospodărie. Astfel rolul femeii în cadrul locuinței este primordial. Precum motivul locuinței, a casei în literatură de multe ori sunt legate de femeie, astfel și proverbele vin să confirme acest lucru:

- „În lume păpușă și în casă mătușă” – subliniază partea negativă a felului de a fi a unor femei și anume cel de a avea un aspect îngrijite doar pentru ochii lumii în timp ce firea lor nu este anume cea de a fi curate și aranjate.
- „Jupâneasa ține casa, da jupânul ține drumul” – stipulează responsabilitățile soților în cadrul familiei. Femeia având rolul de ocrotitoare a căminului și de păstrare a căldurii din el.
- „Casa fără femeie e pustie pe dinăuntru, casa fără bărbat e pustie pe dinafară” – fiecare dintre soți își are rolul propriu în menținerea temeliei și vivacității unei familii, iar lipsa unuia dintre aceștia se face vizibilă și simțită. Astfel, prosperitatea familiei este asigurată atât de femeie, cât și de bărbat.
- „La toată casa bate coasa, numai la mine n-are cine” – se referă la femeile care sunt nevoite să facă și munca bărbatului din varii motive.
- „Muierea când lipsește casa se risipește” spune că femeia este cea care are grijă și organizează casa, iar odată cu plecarea, boala sau chiar decesul acesteia, locuința și familia degradează.
- „Unde nu-i bărbat în casă nu-i nici mămligă pe masă” subliniază rolul fiecărui membru al familiei în cadrul locuinței. Astfel cum capul familiei este important pentru bunăstarea familiei, iar lipsa sau nepriceperea lui se observă asupra tuturor aspectelor.

Rolul părinților în cadrul locuinței tinerilor căsătoriți are un loc specific: „Binecuvântarea părinților întărește casa fiilor”, deoarece o casă aprobată de părinți devine mai durabilă. Proverbul subliniază valoarea și necesitatea persoanelor cu experiență care aprobă alegerile tinerilor. La fel părinții sunt și un exemplu pentru copiii lor, copiii fiind oglinda acestora: „Capra sare masa, iada sare casa. Unde a sărit capra, mai presus sare iada”. De aceea copiii unor părinți cu calități negative și caracterizați prin obrăznicie, vor fi și mai obraznici și vor face lucruri și mai indecente. Proverbul subliniază situațiile când vorbitorul cunoaște mai multe generații, pentru a aprecia comportamentul celei mai tinere dintre ele.

Locuința din spațiul românesc are trăsăturile specifice. Astfel,

- „Casa care-i mare mai multă viață are” – o familie numeroasă are mai multe posibilități decât una cu mai puțini membri. Subliniază situațiile familiilor fără copii sau doar cu un singur copil.
- „Acul îmbracă casa” – lucruri, instrumente destul de simple și de rutină de cele mai multe ori au o importanță mai mare decât s-ar fi crezut pentru exis-

tența cuiva. Proverbul susținând situațiile când prosperitatea apare datorită activităților mici, dar destul de necesare.

- „Casa nemăturată oaspeți / musafiri așteaptă” – cineva străin vine în casă atunci când casa este în cea mai mare dezordine. Sugerează că lucrurile trebuie de fiecare dată așezate la locul lor la timpul potrivit pentru că doar astfel vom putea evita situații imprevizibile.
- „Casă cu două rânduri: sus câinii, jos stăpânii” – dezordine foarte mare unde deciziile și conducerea este asigurată de persoane greșite, fiind o constantă de inversare a lucrurilor și faptelor.
- „Casa cu ușa prin pod și fereastra sub pat. Casă în trei pereți și ușa prin pod” – lipsă de chibzuială și bun-simț în organizarea lucrurilor. Proverbul dat caracterizează peiorativ lucrurile care sunt făcute fără chibzuială.
- „Vasele de lut și copiii nicicând nu-s mulți la casă” – o replică/remarcă la faptul că cineva are prea mulți copii.

Circumstanțe care trebuie luate în considerație:

- „Când avem în casă smântână, să ne păzim de mâta bătrână” – prezența unui lucru ademenitor pentru alții trebuie să ne pună pe gânduri, mai ales persoanele care știu ca au lucruri valoroase care-i poate interesa și pe alții;
- „Când plouă, spală străchinile, și când bate vântul, mătură casa” – demonstrează cu nuanță depreciativă situațiile condamnabile prin mizerie ca rezultat al lenei și neghiobieii;
- „Cu o scânteie casa nu vei lumina” – proverbul se folosește pentru a accentua că prin mijloace puține nu poți obține multe;
- „De-ar ști omul ce-ar păți nici din casă n-ar ieși” – se spune când se întâmplă lucruri neprevăzute, neplăcute;
- „De copii case sparte nu s-au văzut” – aluzie pentru adulții care se implică în casa altcuiva destrămând-o;
- „Fie butea cât de plină, nu-i bună în casă străină” – nu avem nici un folos din lucrurile străine agonisite pe nedreptate;
- „Fiecare e stăpân în casa sa. Fiecare e stăpân la el acasă” – cel mai bine este ca deciziile luate referitor la locuința și familia personală să nu vizeze pe cineva din afara ei, fiind un lucru personal tăinicia deciziilor este îndreptățită de zona personală în care nu prea mulți au acces;
- „Loc de casă în curtea bisericii” – sugerează un lucru imposibil, o dorință obraznică. Spunem omului care își asumă privilegiu nemeritate, chiar absurde;
- „Mai bine cu un înțelept să cari pietre la casă decât cu un prost să șezi la masă” – este folosit pentru a arată o alternativă, a comenta o situație unde mai bine alegi un om înțelept care este un tovarăș bun indiferent de lucrul pe care îl are de făcut, fiind o companie mai agreabilă;
- „Mai bine o pasăre în mână decât o mie pe casă” – un lucru sigur este preferabil unuia de perspectivă. În așa mod o persoană poate refuza politicos o propunere aluzivă;

- „Minciuna sparge și casa și piatra” – cei care se cred în minciuni pot suferi consecințe grave;
- „Trei lucruri te scot din casa ta/ din casă afară: ploaia/ picuratul, fumul și muierea rea” – folosirea proverbului îndreptățește părăsirea propriei locuințe când răbdarea a ajuns la limitele imposibilului.

Alte proverbe cu lexemul *casă*: „Casa fără perdele ca femeia fără sprâncene”, „Casa-i goală ca o oală de n-are de ce se prinde mâta”, „Casa o are sub cușmă/ pălărie”, „Casa săracul o are tot ca melcul, în spinare”, „Ulița te face fără casă”, „Vai de casa cu mulți stăpâni”, „Vai de casa omului, când dracul își vâra coada”, „Vai de casa unde coticodăcesc găinile și cocoșul tace”, „Casa fără conduri, ca o casă pustie”, „Iarbă în ogradă – sărăcie-n casă”, „În casa unde e înțelegere și dragoste, chiar cele ce lipsesc prisosesc”, „Om cinstit în casă goală”, „Pe-afară pereți-s noi, în casă nu poți intra de gunoi”.

Unul dintre cele mai semnificative și patriotice proverbe poate fi considerat: „Ni-căieri nu-i ca la tine acasă”. Faptul că în casa ta și pe pământul tău ești stăpân și te simți bine, devine un motiv de gândit pentru cei care pleacă sau revin în locuința proprie.

Un alt lexem din câmpul lexico-semantic al locuinței la fel atestat în proverbele românești este *colibă* – un loc amenajat primordial al culturii românești. Putem sesiza lexemul în anumite proverbe destul de semnificative. Unul dintre acestea demonstrează necesitatea unei locuințe proprii, deoarece în casa proprie întotdeauna te simți mai bine decât în una străină, fără a lua în cont condițiile de trai, acestea putând fi mai bune în casa celuilalt: „E mai bine în coliba ta decât în palatul altuia”. Un proverb destul de sugestiv pentru cei care nu-și au casa personală și se îngrijesc pentru a o avea. Acest proverb se află într-o relație de sinonimie cu următorul „Bordeiul îi rău da-i al meu” care la fel nu ia în considerație calitățile locuinței, faptul de a fi personală contând mai mult. La fel și proverbul „Un bordei să ai, numai să fie al tău” stipulează importanța unei locuințe proprii ca fiind cel mai important lucru. Bordeiful a fost în trecut un spațiu românesc, locuință. Acesta completează sfera de semnificație a lexemului „casă”, uneori chiar se suprapune generând unul și același sens, alteori, creând un nou discurs cu semnificații diferite: „Câte bordeie – atâtea obicei. Câte sate și bordeie, atâtea obicei. Câte sate, atâtea bordeie, și-n bordeie atâtea obicei.”. Proverbul dat având mai multe variante exprimă diferența dintre obiceiuri, tradiții, ritualuri, tradiții culinare dintr-o localitate, pentru că oamenii au păreri și urmează diverse modele sau chiar diferența inovațională, exotică, a lucrurilor neobișnuite, a tradițiilor neînțelese de toți. Proverbul: „N-ai ușă la bordei?” având forma interogativă a devenit o adresare uzuală către cei care au intrat sau au ieșit fără să închidă ușa.

În limba română nu atestăm proverbe cu alte lexeme din câmpul lexical al locuinței precum putem face aceasta în alte limbi: „O scânteie mică poate arde o *vilă*/ un oraș mare” (italian) (cu următoarele echivalente în limba română: „Scânteia mică face flacăra/focul/pălălaia mare. O scânteie e de ajuns ca să ardă gireada întregă. Din scânteie mică mare pară arzătoare se face. Focul în pădure din scânteie mică se aprinde”), „Mai bine costă să fii mai mare în *cabană* decât mai mic în societatea înaltă” (spaniol) (cu echivalente în limba română: „Mai bine cap de pisică decât

coadă de leu. Mai bine cap la sat decât coadă la oraș. Decât codaș la oraș, mai bine în satul tău fruntaș”), „Moartea este o cămilă neagră legată la ușa fiecărui cort” (arab), „Piatră cu piatră se construiesc castelele” (irlandez), „Mai bine colibă sătulă decât palat flămând” (irlandez). După cum putem vedea, de cele mai multe ori, proverbele sunt generate de realitățile fiecărui spațiu și astfel cum românii nu au prea avut castele și palate, nici limba nu a generat proverbe din acest câmp, ci după realitățile specifice precum *bordei*, *colibă*. Proverbele de mai sus urmăresc scopuri didactice ca și majoritatea proverbelor.

Dat fiind faptele expuse mai sus putem afirma că limba română dispune de un ansamblu de instrumente care-i permite să exprime diferite situații de comunicare. Proverbele nu devin o excepție în acest sens, chiar devin necesare în unele momente pentru a da nuanță actului de comunicare. Vorbitorii au asociat lexemele din câmpul lexical al locuinței cu diferite fapte zilnice astfel exprimându-se mesajul cu o nuanță accentuată. Lexemele au alcătuit proverbe în care se reflectă cel mai bine și spațiul socio-cultural al poporului român, prin construcțiile specifice. Acestea caracterizează într-o oarecare măsură populația acestui spațiu și exprimă diverse trășături și vicii umane, caracterizează relațiile dintre membrii familiei și rolul acestora, atrag atenția asupra unor aspecte ce țin de locuința propriu-zisă precum este locul alegerii acesteia, exprimă diverse tipuri de preîntâmpinări și sfaturi cotidiene actuale. Utilitatea acestora nu poate și nici nu necesită a fi pusă la îndoială.

Bibliografie:

1. BIDU-VRANCEANU, Angela, FORĂSCU, Narcisa. *Limba română contemporană. Lexicul*. București: Ed. Humanitas Educațional, 2005. 179 p. ISBN 9736890562
2. CARTALEANU, Tatiana, COSOVAN, Olga, CARTALEANU, Elena. *Dicționar de proverbe comentate*. Chișinău: Editura Știința, 2007. 311 p. ISBN: 9975-67-173-6
3. *Dicționar de expresii și locuțiuni românești*, Iași: Editura Mydo Center, 1997
4. MUNTEAN, George. *Proverbele românilor*. Chișinău: Editura Litera, 1998
5. *Dicționar de proverbe și zicători românești*. Chișinău: Editura Litera Internațional, 2001